



2 П бр.14100/2013

## **ЗАПИСНИК О ГЛАВНОЈ РАСПРАВИ**

састављен дана 19.05.2015. године  
пред Првим основним судом у Београду

**Председник већа - судија**  
**Гордана Аранђеловић**

**Тужилац: ЉУБИША ДИКОВИЋ**

**Тужени: НАТАША КАНДИЋ И ДР.**

**Записничар**  
**Маја Антонијевић**

**Почетак у 12,00 часова**

**Расправа је јавна**

**Председник већа-судија отвара главну расправу, објављује предмет расправљања и утврђује да су на расправу дошли:**

**За тужиоца: пун.адвокат ЂУРО ЧЕПИЋ по пуномоћју у спису.**

**За тужене: првотужена лично, са пун. адвокатом Владимиром Гајићем, по пуномоћју у спису, који је уједно и пун.друготуженог**

**ОД ОСТАЛИХ ПОЗВАНИХ ЛИЦА: није приступио тужилац, уредно обавештен**

**Констаује се да пун.тужиоца обавештава суд да тужилац није приступио на данашње рочиште због службене спречености, а доказ о томе ће доставити суду накнадно по повратку тужиоца са пута, који се тренутно налази у иностранству.**

**Пристутна и заступник друготужена Сандра Орловић**

На питање суда да ли има доказа о заступничком својству друготуженог, Сандра Орловић одговара да нема, те

**Суд доноси**

### **РЕШЕЊЕ**

**Не дозвољава се заступање друготуженог од стране Сандре Орловић на данашњем рочишту.**

Пун.тужиоца предлаже да суд одржи данашње рочиште јер има процесних претпоставки да се рочиште одржи.

Пун.тужених истиче да је доказ о заступничком својству Сандре Орловић достављено спису, а сагласан је и да се данашње рочиште одржи и да се на истом саслуша првотужена у својству парн.странке.

**Суд доноси**

### **РЕШЕЊЕ**

**Да се рочиште за главну расправу одржи.**

Пун.тужиоца у свему при тужби и постављеном тужбеном захтеву. Предлаже да суд на данашњем рочишту саслуша тужену Наташу Кандић у својству парн.странке.

Пун.тужених оспорава тужбу и постављени тужбени захтев и остаје при до сада изнетим наводима у речи на рочиштима, као и при наводима из одговора на тужбу. Сагласан је да се на данашњем рочишту саслуша првотужена у својству парн.странке.

**Суд доноси**

### **РЕШЕЊЕ**

#### **ДОКАЗНИ ПОСТУПАК:**

**Првотужена Наташа Кандић од оца Радослава рођена 1946. године у Тополи са станом у Улици [REDACTED] у Београду, по занимању социолог, није у сродству, нити у завади, упозорена на дужност казивања истине и на последице давања лажног исказа, изјави:**

Ја сам оснивач Фонда за хуманитарно право (ФХП) и у моменту објављивања досијеа Љубише Диковића сам била извршни директор и председница Управног одбора фонда за хуманитарно право Косова. ФХП је истраживачка организација

која се бави истраживањем повреда људских права и међународно хуманитарно право. Резултате истраживања износи у јавност и упућује их државним институцијама са указивањем да постоје озбиљне индикације да су извршене повреде људских права и међународног хуманитарног права. Од оснивања до јануара 2013. године до када сам ја била извршни директор, а настављена је и након промене менаџмента, објављено је више од 50 извештаја, досијеа, студија, који су оцењени од стране стручне јавности, а ни једна власт није имала примедби на изнете податке. ФХП је прикупио огорман број података о повредама људских права и исте податке је унео у базу података. Један од битних извора на којима је заснован досије Љубиша Диковић јесте база података ФХП и ФХП Косово. Наведена база података проглашена је најпоузданијом и најпотпунијом базом података о жртвама у вези са ратом на Косову. Овај извештај заснован је и на другим изворима података из периода НАТО бомбардовања а који се односе на догађаје на делу територије Косова, Дреница, Србија и Глоговац. У те изворе спада база Хашког трибунала која је јавна и доступна, бројни разговори са официрима и подофицирима 37 м.т.бр., изјаве преживелих а чији су чланови породице убијени у периоду НАТО бомбардовања, када је над територијом Глоговац и Србица потпуну контролу имала 37.м.т.бр. Извештај је заснован и на извештајима и подацима које су објављивали медији и ВЕБ сајт МО РС. Сва војна документа која су поменута у досијеу Диковић су доступна на интернет страници Хашког трибунала. Нпр. план "Гром" из јула 1998. године носи назив "заповест треће армије" и то је војни документ који је ВЈ доставила Хашком трибуналу, а тај документ је доступан за јавност. Сва друга документа се налазе на интернет страници Хашког трибунала. Они су коришћени као докази и на њима је заснована пресуда, у случају Шајиновић, Лазаревић, Павковић и др. Наша база података је указивала на тешке повреде људских права у општинама Глоговац и Србица, тако да смо се 2011. године врло фокусирали на прикупљање података путем једног специфичног метода а то је узимање изјава од преживелих и чланова породица жртава. Истовремено смо применили и другу методу прикупљања података а то је да смо са ВЕБ странице Хашког трибунала скидали документа пажљиво читали и анализирали уносили податке у базу података и све прикупљене податке смо врло пажљиво анализирали. У тренутку када је дошло до именовања генерала Небојше Диковића у начелника Генералштаба, сматрали смо да је обавеза ФХП да упозори јавност и државне институције шта се догађало у време оружаног сукоба на Косову у општинама Глоговац и Србица, над којима је потпуну контролу имала 37.м.т.бр. Којој је командовао тужилац. На професионалан начин, применом најригорознијих начина документовања смо објавили досије Љубиша Диковић и издали саопштење у коме смо позвали Државне институције да обратe пажњу на наведени досије, јер смо сматрали да је тужилац недостојан да обавља било коју јавну позицију и представља било коју Државну институцију а не само начелника Генералштаба. Овај извештај је указивао на озбиљне индикације да су у наведеним општинама у време оружаног сукоба почињене тешке повреде међународног хуманитарног права и да последице неке још увек нису разрешене. Није се знала судбина већег броја несталих, није се судило за злочине почињене на том делу Косова. Досије се није бавио приватном личношћу тужиоца, нити његовом децом и породицом, већ се бавио тужиоцем као представником једне од највећих институција. На основу наших закључака да постоје озбиљне индикације о повредама људских права, надлежно тужилаштво је врло често спроводило предкривични поступак, отварао истраге, а врло често је

подизало и оптужнице. Одмах после објављивања извештаја досије Диковић је тужилаштво за ратне злочине је на захтев пуномоћника тужиоца издало потврду да та институција нема податке о томе и да тужилац није евидентиран као пријављено лице везано за ратне злочине. Потврда је издата 30.01.2012. године, непосредно након објављивања досијеа. Дана 25.01.2012. године тужилаштво за ратне злочине издало је саопштење у којем је изнело да су направили увид у све предмете ратних злочина и утврдили да не постоји било какав основ за сумњу за кривичну одговорност тужиоца. Навели су да су саслушали 120 сведока. Дана 14.02.2012. године Републичко тужилаштво је упутило допис Тужилаштву за ратне злочине и упутило им је досије Љубиша Диковић на поступање. Дана 04.06.2012. године Тужилаштво је донело одлуку да нема места кривичном гоњењу тужиоца.

У извештају је наведено да је тужилац током 1994. и 1995. године био командант 16.граничног батаљона, што је тачно, обзиром да ја дајем поверење доказима и изјавама сведока до којих је Фонд дошао. Командант 15.граничног батаљона Јевтић Милорад је тесно сарађивао са командантом 16.граничног батаљона односно тужиоцем. Заменик прве чете 16.граничног батаљона Чедомир Милијашевић такође тврди да је тужилац био током 1994. и 1995. године командант 16.граничног батаљона. Тужилац тврди да он није могао да учествује у хапшењу јер у то време није био командант 16.граничног батаљона, али томе противречи и податак који је стајао на ВЕБ сајту МО РС до марта 2012. године, као и податак који је објавио лист "Политика" 12.12.2011. године у којем се износи да је тужилац током 1994. и 1995. године, све до 1996. године био командант 16.граничног батаљона у време када су бројни муслимани бежећи из БиХ на територију Србије ухапшени на граници и тада су припадници 16.граничног батаљона уз спроводни лист их предали полицији Републике Српске, а чија су тела неколико година касније пронађена у масовној гробници Глогова, БиХ. У потпуности остајем при томе да су подаци које сам навела веродостојни и немам разлога да сумњам да ће "Политика" поводом именовања тужиоца да даје лажне податке или да Министарство одбране даје нетачне податке. А Јевтић Милорад и Чедомир Милијашевић, као и бројни други су независно од наведених извора потврдили да је тужилац током 1994. и 1995. године био командант 16.граничног батаљона и ако тужилац то оспорава. Предметном тужбом се уопште не доводи у питање да су криминалци, осуђене убице учествовали и налазили се на простору Косова посебно на територији Глоговца и Србице већ се само оспорава да је то било 1998. године. Као доказ се наводи да је тужилац преузео команду 37.м.т.бр. дана 03.11.2998. године. Међутим, у досијеу је поднет доказ "Гром" заповест 3.армије у којем се каже да је 37.м.т.бр.присутна 1998. године и да је имала конкретне задатке. Пракса ВЈ је по сведоку Лакић Ћоровићу у предмету Шајиновић, Павковић... била да се ангажују они који су били на издржавању казне за обављање одређених задатака на територији где се водио рат, а обучавали су их органи војне безбедности Слободан Стошић и Миодраг Ћорђевић. Све је то било под Диковићевом командом. Међутим, тужилац се у тужби на то не осврће, већ само оспорава датум. Што се тиче тачке 4 досијеа, од неколико официра који нису у међусобној вези смо добили информације да је тужилац практиковао да му командири борбених група свакодневно подносе извештаје и они су дошли на састанак, требало је да остану да преспавају и да их сутрадан прате они који разносе храну. Међутим, то се није догодило, него су по мраку кренули да се

враћају на своја одредишта, зато што је Диковић тако наредио. Од тих саговорника, чија имена нећу да наведем из разлога што се плашим да им се нешто не догоди, сам чула да је након погибије војника прекинута та пракса да команданти војних група подносе извештаје, него су то радили курири. Сви су се плашили тога, те су шибицом извличили имена ко ће да носи извештаје војних група. За погибију именованих лица у тачки 4 војска је кривила тужиоца, односно што је тужилац инсистирао да командири борбених група долазе и подносе извештај. Ја сам схватила моје саговорнике да није правило да на дневно реферисање иду команданти борбених група у једном аутомобилу и то је оно што се замера тужиоцу, да је било превише непажње. Чула сам али нисам непосредно проверила и разговарала са члановима породица погинулих да и они деле ово мишљење односно да је погибија последица велике непажње Диковића. Не знам шта се тачно оспорава у тачки 5 досијеа, па ни тужилац у свом исказу није оспорио да је потпуковник Слободан Стошић био официр 37.м.т.бр. О овоме сам већ детаљно говорила образлажући тачку 3 досијеа. Што се тиче тачке 7 досијеа, на основу изјава сведока Бојана Дробњака, он је сведок друготуженог, постојало је наређење тужиоца да се стока са Косова пребацује у Рашку. Одузимани су камиони и шлепери да би се та стока пребацила. Међутим, по његовом сведочењу само део те стоке је стигао до Рашке. Не знам шта се дешавало са остатком, али по његовом мишљењу завршавало је у приватним рукама. О томе више зна шеф итендантске групе Богољуб Дробњак. Са њим нисам разговарала али су са њим разговарали други официри од којих сам добила податке, њихова имена не могу да поменем из страха. Из тих извора сам сазнала да су најмање 500 трактора довежени у Рашку, да најмање 200 аутомобила одузето на Косову и одвежено у Рашку.

На питање суда да ли је првотужена проверавала информације сведока, првотужена одговара постоје материјалне листе возила која су допремљена у Рашку. Листу ја нисам видела, али видели су је други и она се налази у седишту 37.м.т.бр. у Рашкој.

Сазнали смо и да је око 300 аутомобила прегажено тенковима, да су изнајмљивани шлепери, камиони са наредбом тужиоца који су пребацивали возила, стоку и мртве албанце. Војска има право да одузима возила током рата, али је то злоупотребљавано. Један од одузетих аутомобила је био и бели "Ланд ровер џип" којим се тужилац возио на Косово. Тужилац није спорио да се не ради о војном возилу. Именовани сведок Бојан Дробњак официр ВЈ нам је саопштио и да је тужилац наредбом формирао Одељење за санацију, то је Одељење које прикупља тела и сарађује са цивилним властима и војно-истражним органима, али очигледно је да се нису поштовала правила у 37.м.т.бр. Доказ о томе су масовне гробнице у Рудници. Из више независних извора сам чула да је тужилац задужио Свету Стошића, Хасана Чорбића и Радета Крсмановића да руководе асанацијом. Та асанација је укључивала и прикривање трагова злочина, то ја закључујем на основу изјаве тих сведока.

Пун.тужиоца приговара исказу тужене и тражи да се држи предмета тужбе и тужбеног захтева.

Није ми јасно шта је то повредило тужиоца и шта му је нанело увреду при изјави

датој за Б92 дана 24.01.2012. године, јер из наведене изјаве је потпуно јасно да ја не говорим о тужиоцу као о приватној личности, оцу, супругу, куму, већ о њему као генералу, начелнику генералштаба. И даље стојим чврсто на позицији да нико ко је био командант на територији ВЈ а на којој су се догодиле ствари о којима се пише у досијеу не сме да обавља ни једну јавну функцију, а поготово да буде постављен на једну такву функцију као што је начелник Генералштаба. Досије садржи врло документоване случајеве ратних злочина са позивањем на врло јаке, квалитетне и поуздане изворе тако да је досије морао да буде разматран у складу са доказима које је износио. Будући да се то није догодило, тешко се може рећи да ми имамо професионално тужилаштво за ратне злочине. Добра ствар је да је РЈТ реаговало правилно тиме што је упутило тужилаштво за ратне злочине досије на поступање, али реакције није било.

На питање суда поводом изјаве дате 24.01.2011. године за ТВ Б92 шта су значили наводи да су нам потребни нови људи који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости, тужена одговара тачно је све што је изнето у досијеу

Суд доноси

## РЕШЕЊЕ

Опомиње се пун.тужене да не узима реч без дозволе суда и да се не обраћа туженој приликом давања исказа под претњом удаљења из суднице.

Констатује се да тужена наставља давање исказа, те наводи да све што је о тужиоцу изјавила и што је написано у досијеу је у контексту његове професионалне функције, а ништа се не односи на њега као приватно физичко лице.

Пун.тужене приговара постављеном питању као каприциозно постављено и не довршено јер је питање постављено тако што није цитирана целокупна изјава коју је првотужена дала дана 24.01.2012. године.

Констатује се да тужена наставља давање свог исказа и наводи: сматрам да неко ко је руководио бригадом у чијој зони одговорности су убијени људи чији посмртни остаци су скривани 15 година не може да обавља функцију начелника генералштаба.

Поводом изјаве дате 25.01.2012. године у дневном листу "Политика" изјављујем имала сам у виду бројне податке до којих смо дошли у селима Ђикатово и Ђирес и другим селима, посебно податке да су 01.05.1999. године припадници 37.м.т.бр.којим је руководио орган безбедности Дражен Мирић у Ђиресу, а до података смо дошли од неколико официра ВЈ а то су да је Дражен Мирић поставио шаторско крило у које су заробљени мушкарци албанци убацивали новац, злато, драгоцености које су имали са собом, и по сведочењу официра Дражен Мирић је разговарао са тужиоцем и након тога је са тим прикупљеним новцем и драгоценостима отишао код тужиоца који се можда налазио у селу Рудник, али не знам тачно где. То су подаци које су изнели официри. Дражен Мирић осим што је био орган војне безбедности је у априлу 1999. године постављен и за команданта једног од батаљона 37.м.т.бр.немам податке о томе шта је учињено са тим новцем

и драгоценостима, већ само да су одузети од заробљеника. Истичем и понављам да ме тужилац као приватно лице уопште не занима, али Љубиша Диковић као официр ВС, као неко ко је био командант 16.граничног батаљона и 37.м.т.бр. Ме занима професионално, и треба да занима државне институције, јавност, суд и тужилаштва.

Пун.тужиоца предлаже да суд одложи данашње рочиште, обзиром да ово рочиште траје преко два сата, да његов властодавац није присутан а постоје могућности да би и он имао питања која би поставио туженој, а све у сврху концентрације доказа.

Пун.тужених противи се предлогу за одлагање рочиште и предлаже да се оконча саслушање тужене у својству парн.странке, јер разлоге које је изнео пун.тужиоца нису разлози за одлагање рочишта.

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

одбија се предлог за одлагање рочишта

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

Не дозвољава се давање одговора на питање постављено од стране пун.тужиоца које квалификације првотужена има осим што је социолог из разлога што је исто сувишно и небитно за решење ове правне ствари.

На питање пун.тужиоца да ли тужена има какво војно искуство или квалификацију да пружи тумачење за исправе "заповест команданта 3.армије гром 3 из 1998. године на основу које је изнела тврдњу да је Диковић био на простору Космета 1998. године,

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

Не дозвољава се давање одговора на постављено питање из разлога наведених као у претходном решењу.

На питање пун.тужиоца како тужена објашњава тако значајну разлику о битним чињеницама када су јој приложене аутентичне материјалне исправе, а обзиром на своју изјаву која се односи на тачку 1 досијеа, а која се односи на материјални доказ извештај о предаји дужности од 30.08.1994. године и наредбу начелника персоналне управе којим се тужилац разрешава са те дужности, у поређењу са изјавама сведока на чијим тврдњама су базирани наводи у тачки 1 досијеа,

Пун.тужене приговара постављеном питању, чије постављање је трајало 7 минута, те предлаже да суд поново прочита постављено питање, како би га тужена разумела, осим тога у питању су садржане констатације пун.тужиоца што је недопуштено, као што је констатација да су туженој приложене аутентичне материјалне исправе јер тужена не може да зна да ли су оне аутентичне и не може

о томе да се изјашњава.

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

дозвољава се давање одговора на постављено питање, те тужена одговара податак да је тужилац током 1994. и 1995. године био на позицији команданта 16. граничног батаљона заснива се на изјавама неколико сведока, међусобно неповезаних, податка који је објавио лист "Политика" и податка са ВЕБ стране МО РС. Због чега би извештај на који се позива тужилац имао јачу доказну страну у односу на податке који су објављени на интернет страни МО РС. А осим тога поставља се питање ко је утврдио аутентичност извештаја на који се позива пун.тужиоца.

На питање пун.тужиоца да ли може да тумачење акта на који се позвала у давању свог исказа а реч је о заповести гром 3 из 1998. године, пун.тужене приговара јер је правно ирелевантно а осим тога тужена се саслушава у својству парн.странке а не вештака да би давала своје тумачење, те

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

не дозвољава се давање одговора на постављено питање као из разлога из претходног решења којим је одбијено давање одговора на постављено питање.

На питање пун.тужиоца да ли се тужена пре објављивања досијеа Љубиша Диковић обраћала надлежним државним органима, конкретном надлежном тужилаштву за ратне злочине, тужена одговара ФХП је невадина организација која се бави документовањем повреде људских права. Ми нисмо служба нити сервис тужилаштва за ратне злочине и у пракси почев од 1991. године када су почели ратови показало се да у документовању и информисању јавности на првом месту су невадине организације, а овде у Србији тек 2002. године тужилаштва су почела да се баве. Наш задатак је да узнемиравамо јавност и државне институције да се придржавају закона и да покушају да допринесу владавини права.

Пун.тужиоца питања више нема.

На питање пун.тужених да ли сведок ФХП-а Лакић Ђоровић налазио на некој државној функцији у време тих догађаја 1999. године, пун.тужиоца приговара из разлога што је исто ирелевантно, те

Суд доноси

#### РЕШЕЊЕ

не дозвољава се давање одговора на постављено питање јер исто није у вези са предметом спора.



На питање пун.тужених да ли тужена има сазнања на којој функцији се налазио тужилац пре преузимања дужности команданта 37.м.т.бр.,пун.тужиоца приговара постављању питања као потпуно ирелевантно, те

Суд доноси

### РЕШЕЊЕ

не дозвољава се давање одговора на постављено питање.

Пун.тужених нема више питања, с тим што приговара на начин руковођења главном расправом из разлога што је поступајући судија одбио да дозволи одговор на питања пун.првотужене која су у директној вези са предметом спора а која се односе на Лакића Ђоровића бившег војног тужиоца на Косову у време спорних догађаја а чију релевантност сведочења потврдио Међународни суд за ратне злочине у Хагу у правноснажној одлуци тога суда у предмету Николе Шајиновића и Милана Милутиновића, као и због одлуке суда да не дозволи одговор на питање првотуженој у вези са дужности коју је обављао тужилац пре него што је постао командант 37.мтбр. А обзиром да се ради о колизионом доказу.

Због протеча времена одређеног за рочиште

Суд доноси

### РЕШЕЊЕ

Рочиште се одлаже, а наредно се заказује за

**15.09.2015. године у 11,00 часова**

што је присутнима саопштено уместо позива, те их не позивати и исти упозорени на законске последице недоласка.

Позвати

- тужиоца позивом за странку

Записничар

Довршено у 15,00 часова

Судија